

13. Наскільки дефіцитним є Пенсійний фонд України // Офіційний веб-портал Федерація професійних спілок України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fpsu.org.ua/nasha-borotba/10395-naskilki-defitsitnim-e-pensijnij-fond-ukrajini>.
14. Юрій, С.І. Фінанси: підручник [Текст] / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

References

1. Bohdan T.P. Upravlinnia derzhavnym borhom i makrofinansovi ryzyky v ekonomitsi Ukrainy. Finansy Ukrainy, 2011, no. 1, pp. 13 – 23. [in Ukrainian].
2. Bohomolova N.I. Efektyvnist biudzhetnoi polityky v systemi finansovoi bezpeky derzhavy. Efektyvna ekonomika, 2011, no. 1, pp. 25 – 31. [in Ukrainian].
3. Biudzhetni kodeks Ukrainy: Biudzhetni kodeks vid 07.08.2010 N 5290-VI [zi zmin. ta dop.]. Available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. [in Ukrainian].
4. Hridchina M.V., Zakhozhai V.B., Osipchuk L.L., eds. Finansy: pidruchnyk. K., MAUP, 2004. 312 p. [in Ukrainian].
5. Yepifanov A.O., Dyakonova I.I., Salo I.V. Biudzhety Ukrainy: monographiia: v 2 kn. Sumy, DVNZ “UABS NBU”, 2010. 201 p. [in Ukrainian].
6. Zhyber T.V. Udoshkonalennia protsesu biudzhetuвання v Ukraini. Finansy Ukrainy, 2009, no. 8, pp. 76 – 81. [in Ukrainian].
7. Zaichykova V.V. Udoshkonalennia biudzhetnoho zakonodavstva v konteksti yevropeiskoho dosvidu skorochennia defitsytu biudzhetu. Finansy Ukrainy, 2011, no. 5, pp. 56 – 68. [in Ukrainian].
8. Informatsiia Ministerstva finansiv Ukrainy shodo vykonannia derzhavnoho biudzhetu Ukrainy za 2015 rik: Available at: <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/informaciya-ministerstva-finansiv-ukrayini-08/#>. [in Ukrainian].
9. Karlin M.I. Finansy zarubizhnykh krain: Navchalnyi posibnyk. K., Kondor, 2004. 384 p. [in Ukrainian].
10. Korniienko O.V. Problemy biudzhetnoho finansuvannia sotsialnoi sfery ta shliakhy ikh vyrishennia. Ekonomichniy prostir, 2011, no. 46, – pp. 171 – 179. [in Ukrainian].
11. Kostenko Yu.O. Finansove pravo Ukrainy: navchalnyi posibnyk. K., Tsentri navchalnoi literatury, 2009, 240 p. [in Ukrainian].
12. Narodnyi correspondent. Available at: <http://nk.org.ua/ekonomika/tinizatsiya-ekonomiki-ukrayini-perevischue-v-2-razi-evropeyskiy-pokaznik-26659>. [in Ukrainian].
13. Naskilky defitsytnym ye Pensiiniy fond Ukrainy. Ofitsiiniy veb-portal federatsiia profesiinykh spilok Ukrainy. Available at: <http://www.fpsu.org.ua/nasha-borotba/10395-naskilki-defitsitnim-e-pensijnij-fond-ukrajini>. [in Ukrainian].
14. Yurii S.I., Fedosova V.M. Finansy: pidruchnyk. K., Znannia, 2008, 611 p. [in Ukrainian].

Отримано 12.10.2016

УДК [336.71:351.82] : 336.741.236.1

Віктор ЛЕВИЦЬКИЙ

**ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ
БЕЗПЕКОЮ БАНКУ НА ОСНОВІ ПОБУДОВИ МАТРИЦЬ
SWOT-АНАЛІЗУ ЇЇ СТАНІВ**

*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна*

***Резюме.** Розкрито сутність, основні підходи та складові поняття «фінансова безпека банку». Крім того, у процесі проведення дослідження, сформовано систему визначення рівня управління фінансовою безпекою банку на основі побудови матриць SWOT-аналізу її станів. Розроблено три типи матриць SWOT-аналізу фінансової безпеки, загроз та небезпеки банку. На базі їх оцінки створено таблицю визначення достатності чи недостатності рівня управління фінансовою безпекою банківської установи із урахуванням впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Результатом статті є удосконалення системи управління фінансовою безпекою банку на основі побудови матриць SWOT-*

аналізу та визначення її рівня достатності із мінімізацією фінансових ризиків та одночасним підвищенням прибутковості банку для забезпечення ефективного розвитку в нестабільному економічному середовищі.

Ключові слова: управління, банк, матриця, SWOT-аналіз, фінансова безпека банку, фінансова загроза, фінансова небезпека, достатність фінансової безпеки банку, управління фінансовою безпекою банку.

Viktor LEVYTSKYI

THE DETERMINATION OF THE LEVEL OF THE BANK'S FINANCIAL SECURITY MANAGEMENT BASED ON THE MATRIX CONSTRUCTION OF SWOT - ANALYSIS OF ITS CONDITION

Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, Ukraine

Summary. *The article reveals the essence, the basic approaches and components of the concept «financial security of the bank». The financial security of the bank is the result of all components functioning of the banking sector of the national economy, and its level is determined by the success of the action for the remaining components. In the process of forming the financial security of banking institutions and banking system as a whole faces a number of threats that have in one way or another affect the level of financial sustainability. With the expansion of activities there is a growing number of threats in the banking activities that do not have proper scientific justification and difficult to solve in modern practice. Therefore, the article considers topical issues of determining the level of financial security and classification approaches to determine the types of financial threats, their detection and management based on the SWOT-analysis of the external and internal environment. Three types of SWOT-analysis matrices of financial security, threats and danger of the bank are designed. On the basis of their evaluation the author creates a table of determining the sufficiency or insufficiency of the level of financial security management of banking institutions, taking into account the influence of factors of external and internal environment. The result of the article is improvement of system of the bank's financial security management based on the construction of SWOT-analysis matrices and determination of its sufficiency with the minimize financial risks and improve the profitability of the bank.*

Key words: *management, bank, matrix, SWOT-analysis, financial risk, financial threats, financial security of the bank, the sufficiency of the financial security of the bank, management financial security of the bank.*

Постановка проблеми. Процес успішного функціонування і розвитку банку в умовах ринкової економіки неможливий без забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки та ефективного управління ним. Крім того, суттєвість значення рівня достатності фінансової безпеки банків в Україні зумовлено тим, що фінансово стійкі та безпечні банки можуть ефективно вирішувати питання забезпечення ресурсної, кадрової, інформаційної, фізичної безпеки. Зазначимо, що фінансова безпека є результатом усіх складових функціонування банківського сектору національної економіки, а її рівень зумовлюється успішністю дій за рештою складових. У процесі формування фінансової безпеки як банківські структури, так і банківська система в цілому стикається з цілим рядом загроз, що тим чи іншим чином впливають на рівень фінансової стабільності. З розширенням видів діяльності зростає й кількість загроз, які ідентифікуються в процесі роботи банків, а відповідного наукового обґрунтування та вирішення в сучасній практиці не мають.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінюючи стан банківської діяльності в Україні та банківської системи як такої, варто відзначити відсутність достатнього наукового підґрунтя для визначення достатнього рівня фінансової безпеки банківської установи та системи класифікації фінансових загроз банку. Досить часто можна прослідкувати наукові дискусії щодо обґрунтування поняття «фінансова безпека» та висвітлення питання загроз банківської безпеки в наукових працях Коваленка В.В., Савчука А.В., Різник Н.С., Фадеєва Д.С., що мають такі особливості [1, 3, 4, 5]:

- досліджуються різні аспекти грошово-кредитної політики країни з позиції вивчення її безпеки, тобто аналіз проблеми здійснюється на макрорівні;
- розглядається безпека банку як окремо взята установа, тобто проблема вивчається на мікрорівні;
- розглядаються загрози банківської діяльності в межах окремих суб'єктів без комплексної класифікації та характеристик.

На основі аналізу досліджень з питань фінансової та економічної безпеки В.В. Коваленко класифікує загрози фінансовій безпеці банку за наступними ознаками: цільової спрямованості загрози (загроза розголошення конфіденційної інформації, майна і персоналу банку), джерела загрози (суб'єкта агресії) (з боку конкурентів, кримінальних структур і окремих зловмисників, нелояльних співробітників банку), економічного характеру загрози (загрози майнового, немайнового характеру), імовірності практичної реалізації загрози (потенційні, реалізовані) [1, с. 62].

О.А. Козловський визначає такі основні групи загроз, що негативно впливають на банківську діяльність та її ефективність: 1) загрози, зумовлені негативними процесами, пов'язаними з трансформацією економічної, політичної і соціальної сфер; 2) загрози, зумовлені інституціональними проблемами і несприятливою ринковою кон'юнктурою; 3) загрози, пов'язані з порушеннями банківської дисципліни, етики і порядку ведення банківської діяльності; 4) загрози, пов'язані з криміналізацією національної економіки загалом і банківського сектору зокрема [2, с. 78].

Оцінюючи класифікацію вищезазначених науковців більшість схиляється до думки класифікувати загрози банківської безпеки на зовнішні та внутрішні. Так, Д.А. Фадєєв наводить класифікацію внутрішніх загроз фінансовій безпеці: неправомірна розтрата коштів службовцями банків, незаконне привласнення доходу, фальшування витрат, зловживання реальними активами банку чи клієнта, перевищення повноважень управлінським персоналом, підробка документів або внесення до них недостовірних даних, шахрайство у сфері бухгалтерського обліку. В свою чергу до зовнішніх відносить: внутрішню і зовнішню політичну, економічну стабільність, ступінь залежності банківської системи від внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування, ступені концентрації активів банків у різних державах або галузях промисловості, структуру власності на банківські установи [5].

Сучасний рівень та стан банківської системи України свідчить про відсутність єдиної методології оцінювання рівня фінансової безпеки банку і єдиного підходу до визначення даного поняття, що зумовлює доцільність подальших економічних досліджень на основі розроблення та використання матриць SWOT-аналізу фінансової безпеки банку для визначення рівня її достатності.

Мета статті – формування підходів до визначення рівня управління фінансовою безпекою банківської установи на основі побудови матриць SWOT-аналізів, її достатності та формування ефективної системи управління нею.

Виклад основного матеріалу. З метою ефективного управління фінансовою безпекою банківських установ та визначення їх класифікаційних ознак досить часто використовується SWOT-аналіз. Його варто використовувати для оцінювання поточного стану фінансової безпеки банку та виявлення загроз. У такому випадку сильними сторонами фінансової безпеки банку виступають позитивні внутрішні умови здійснення фінансової діяльності, слабкими сторонами – негативні внутрішні умови у вигляді внутрішніх загроз, можливостями – позитивні зовнішні умови здійснення фінансової

діяльності, загрозами – негативні зовнішні фактори у вигляді зовнішніх загроз фінансовій безпеці.

При застосуванні SWOT- аналізу в процесі визначення рівня і загроз фінансовій безпеці варто звернути увагу на те, що найсуттєвіші загрози виникають, коли негативний розвиток ситуації у зовнішньому середовищі банку накладається на слабкі сторони самого механізму забезпечення фінансової безпеки банку, тобто у такому разі має місце кумулятивний ефект. Найбільші потенційні можливості забезпечення належного рівня фінансової безпеки банку стають результатом наявності як сукупної дії позитивних факторів зовнішнього середовища, так і внутрішніх сильних сторін забезпечення безпеки банківської установи [6].

У дослідженні ми пропонуємо розглянути три матриці SWOT-аналізу для створення детальнішої картини вивчення ефективності управління банківською безпекою на основі розгляду її трьох станів, а саме: фінансової безпеки банку, фінансових загроз та фінансової небезпеки банку. SWOT- матриця фінансової безпеки банку зображена на рисунку 1.

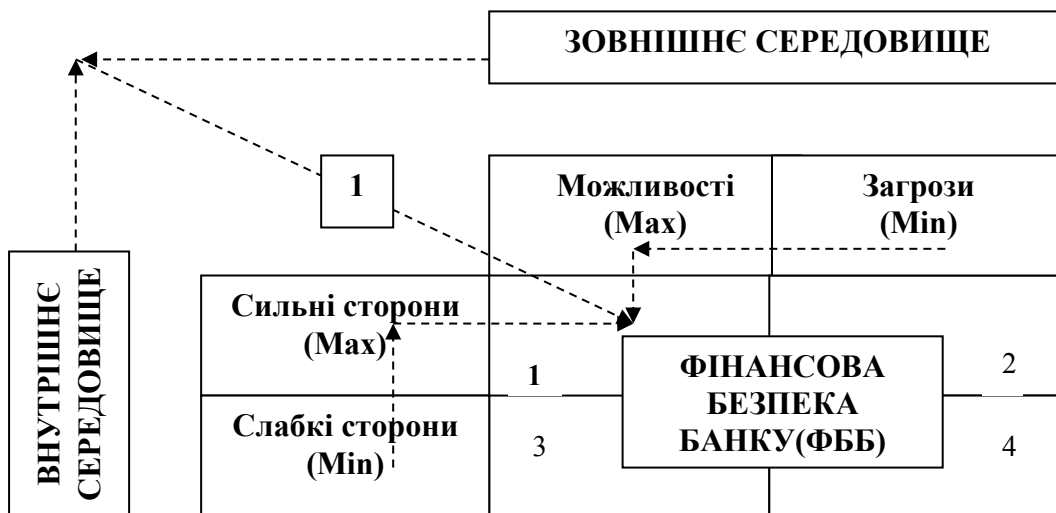

Рисунок 1. Матриця SWOT-аналізу стану фінансової безпеки банку

Figure 1. The matrix SWOT-analysis the condition of the bank financial security

Аналізуючи рисунок 1, можна зазначити, що ефективна система управління фінансовою безпекою банку досягається при оптимальному поєднанні аналізу зовнішнього і внутрішнього середовищ банку із використанням його сильних сторін із максимізацією можливостей (позиція 1).

Друга матриця управління фінансовою безпекою банку – матриця SWOT-аналізу фінансових загроз характеризує стан передвісника фінансової небезпеки банку, її зображено на рисунку 2.

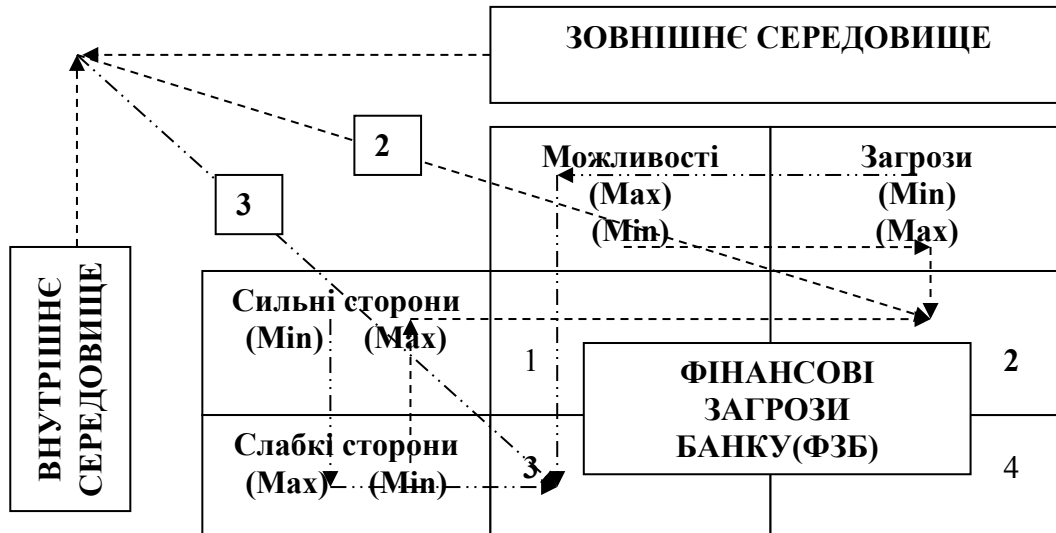

Рисунок 2. Матриця SWOT-аналізу стану фінансових загроз банку

Figure 2. The matrix SWOT-analysis the condition financial threats of the bank

Аналізуючи рисунок 2, можна зазначити, що система управління фінансовою безпекою банку повинна діагностувати зміну стану фінансової безпеки банку та його поступового переходу у стан дії фінансових загроз і небезпек. На даному етапі банку варто активізувати усі свої сильні сторони для мінімізації загроз (позиція 2) чи при максимальному рівні можливостей мінімізувати слабкі сторони банку (позиція 3) на основі створення системи попереднього виявлення слабких сторін та загроз із одночасним формуванням заходів протидії.

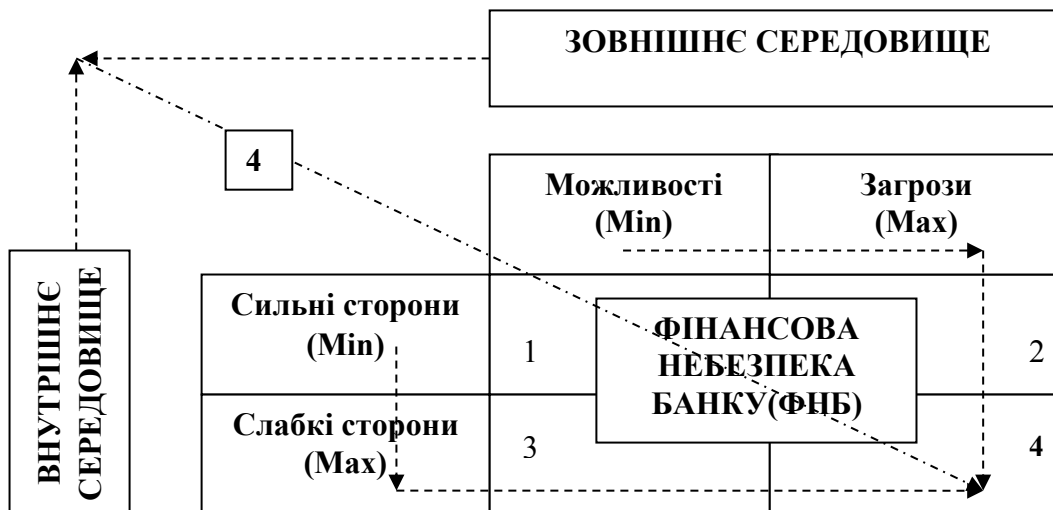

Рисунок 3. Матриця SWOT-аналізу стану фінансової небезпеки банку

Figure 3. The matrix SWOT-analysis the condition financial danger of the bank

Третя матриця управління фінансовою безпекою банку – матриця SWOT- аналізу фінансової небезпеки характеризує вже існуючі проблеми банку із управління його фінансовою безпекою та критичні ситуації із її забезпечення. Банківська установа, що опинилася в даній ситуації повинна у терміновому порядку згенерувати порядок дії із даного сегмента, оскільки перебування у ньому передбачає погіршення діяльності та банкрутство банківської установи (позиція 4).

В практиці управління фінансовою безпекою банку SWOT- аналіз є елементом попередження негативних тенденцій розвитку банківської установи, тому для неї варто визначити передусім, чи забезпечується її достатній рівень управління. Оцінку достатності рівня управління фінансовою безпекою банку із урахуванням результатів проведеного SWOT-аналізу матриць фінансової безпеки, загроз та небезпек наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Оцінка достатності рівня управління фінансовою безпекою банку на основі побудови матриць SWOT-аналізу зовнішнього та внутрішнього середовищ

Table 1

The evaluation of the sufficiency level of the management financial bank security based on the construction of the matrix SWOT-analysis of external and internal environment

Рівні управління фінансовою безпекою банку	Стан безпеки банку		
	Фінансова безпека банку	Фінансові загрози банку	Фінансова небезпека банку
Достатній	1	–	–
Недостатній	–	2, 3	4

Достатній рівень досягається в позиції 1, усі інші рівні управління фінансовою безпекою є недостатніми, тому варто для банківських установ, що потрапили у позиції 2,3 та особливо 4, суттєво удосконалити свою систему управління фінансовою безпекою банку на основі додаткового аналізування конкретного виду небезпеки, аналізу портфеля ринкових активів та пасивів банку з одночасною діагностикою комплексу управління ризиками.

Висновки. Забезпечення стабільного функціонування й розвитку банківських установ вимагає створення науково-обґрунтованої системи управління фінансовою безпекою банку на основі визначення її рівня за допомогою побудови матриць SWOT-аналізу її станів. Саме тому, сформована нами система управління фінансовою безпекою банків дозволить провести оптимальні оцінювання інтенсивності впливу та нейтралізувати дестабілізуючі фактори зовнішнього і внутрішнього середовищ у діяльності банку на основі розроблення стратегічних альтернатив-сценаріїв його розвитку.

Conclusions. Ensuring stable functioning and development of banking institutions requires the creation of scientifically grounded system of bank's financial security management on the basis of determination of its level by constructing a matrix SWOT-analysis of its condition. That's why we created the system management financial security of the bank, which will allow and give optimal assessment of the intensity of the impact and neutralize destabilizing factors of external and internal environment in the bank's activities through the development of strategic alternative-scenarios of its development.

Використана література

1. Коваленко, В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: монографія [Текст] / В.В. Коваленко. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 228 с.

2. Козловський, А.О. Ефективність банківської діяльності: навч. посіб. [Текст] / А.О. Козловський. – К.: 2004. – 217 с.
3. Савчук, А.В. Управління фінансовою безпекою комерційного банку [Текст] / А.В. Савчук. // Фінанси і кредит. – 2014. – С. 306 – 307.
4. Різник, Н.С. Безпека банківської діяльності [Електронний ресурс] / Н.С. Різник. – Режим доступу: <http://lib.lntu.info/books/fof/bs/2011/11-15/>.
5. Фадєєв, Д.А. Фінансова безпека банківської діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Д.А. Фадєєв. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/5_NITSB_2009/Economics/40908.doc.htm.

References

1. Kovalenko V.V. Stratehichne upravlinnia finansovoiu stiikistiu bankivskoi systemy: metodolohiia i praktyka: [monohrafiia], V.V. Kovalenko. Sumy: DVNZ «UABS NBU», 2010, 228 p.
2. Kozlovskiy A.O. Efektyvnist bankivskoi diialnosti: navch. posib. A.O. Kozlovskiy. K.: 2004, 217 p.
3. Savchuk, A.V. Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu komertsiinoho banku, A.V. Savchuk. Finansy i kredyt, 2014, pp. 306 – 307.
4. Riznyk N.S. Bezpeka bankivskoi diialnosti [Elektronnyi resurs], N.S. Riznyk. Rezhym dostupu: <http://lib.lntu.info/books/fof/bs/2011/11-15/>.
5. Fadiiev D.A. Finansova bezpeka bankivskoi diialnosti v Ukraini [Elektronnyi resurs], D.A. Fadiiev. – Rezhym dostupu: http://www.rusnauka.com/5_NITSB_2009/Economics/40908.doc.htm.

Отримано 05.12.2016

УДК 336.148

Андрій ЯЦЕНКО

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ВИКОРИСТАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ У ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

ВНЗ «Національна академія управління», Київ, Україна

Резюме. Переважна більшість закладів охорони здоров'я в Україні фінансуються з Державного та місцевих бюджетів. Саме тому необхідний постійний фінансовий контроль за використанням бюджетних коштів. Здійснення фінансового контролю потребує належного нормативно-правового, організаційного, методичного, кадрового забезпечення. Підсистема нормативно-правового забезпечення здійснення фінансового контролю діяльності закладів охорони здоров'я є найважливішою. Розкрито основні проблеми теорії та практики застосування нормативно-правових актів, що регулюють процес фінансового контролю загалом та в сфері охорони здоров'я зокрема. Запропоновано способи вирішення проблем шляхом прийняття та запровадження в процес фінансового контролю використання лікарських засобів Стандарту фінансового контролю діяльності бюджетних закладів охорони здоров'я, який максимально враховуватиме особливості їх діяльності.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, фінансовий контроль, заклади охорони здоров'я, лікарські засоби, проблеми фінансового контролю.

Andriy YATSENKO

THEORETICAL FOUNDATIONS OF NORMATIVE AND LEGAL MAINTENANCE OF FINANCIAL CONTROL USE OF MEDICINES IN HEALTH CARE INSTITUTIONS

National academy of Management, Kyiv, Ukraine

Summary. The vast majority of health care in Ukraine is financed from the State and local budgets and use of budgetary funds needs of permanent financial control. Information, normative and legal, organizational,